

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon št. 143.

V Ljubljani, 25. maja 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Živinoreja.

Določevanje žive teže goveje živine po prof. dr. Frohweinu.

Že več let so v rabi razni načini za merjenje govedine z namenom, na ta način določiti njeno živo težo.

Navadna mestna tehtnica tudi ne pove tako natančno prave teže živinske, da razlika od dne do dne zamore znašati po poskusih do celih 5.6 %.

Ker pa so razlike v živi teži, dobljeni s tehtnico in z merilom le neznatne, zato pač zasluži merilo največjo pozornost.

Da bi primerjal razne načine, je napravil vodja Tille na Holštajnskem vrsto poskusov in je dobil tele rezultate v *kg*:

Merjenje po načinu

n.	Kiliverjem	Bertramovem	dr. Frohweinovem	z živinsko vago
1.	221.5	220	225	224
2.	242	240	239	241
3.	335	290	314	314
4.	331.5	298	315	330
5.	241	235	240	240
6.	279	249	271	271
7.	248	248	250	251
8.	267	252	260	260
9.	242	225	224	225
	2417	2257	2338	2356

Taka števila je torej dobil Tille, ko je meril 9 kosov živine na 4 razne načine. Konečne svotne številke nam kažejo, da je dr. Frohweinov način še najbližji živinski tehtnici, kajti v 4 slučajih kaže isto težo, kakor mestna vaga in v 3 slučajih je razlika samo 1 *kg*, v enem slučaju 2 *kg* in v enem 15 *kg*. Vsled tega merjenje živine sploh, osobito pa po Frohweinovem načinu lahko z mirno vestjo priporočamo.

Živinski kupec, mesar in mnog gospodar pride res po vedni vaji dolgih let do neke precej gotove sodbe, koliko ima kaka žival žive in koliko klavne teže; toda najboljšega cenilca zmoti lahko. Tega se dotičniki vsekako zavedajo, seveda tega ne priznavajo radi.

Zato moramo kmetovalci določevanje žive živinske teže brez tehtnice z dovoljno natančnostjo le z veseljem pozdraviti.

Prednost merjenja pred tehtanjem je vže to, da se pri merjenju živina prav nič ne vznemirja, čemur se da pri tehtnici komaj izogniti. Zato je mera tudi tam kaj zelo na mestu, kjer imajo vže tehtnico, kjer pa take ni, tam je merilo dobro došlo nadomestilo in to tembolj, ker so 1.) morebitne razlike nasproti tehtnici zelo majhne in v obče ne prestopajo pogrešne meje tehtnice t. j. 1 do 5.6 odstotkov in 2.) se razlike pri večjem šte-

vilu živine še bolj izravnajo; tako je našel n. pr. dr. Frohwein pri 21 kosih goveje živine najrazličnejših pasem, ki so tehtale od 444—682 *kg* skupno le 5 *kg* več z merilom kot s tehtnico.

Načinov za merjenje živine je sicer več, toda sleherni ima svoje hibe.

Ne bomo rekli, da je dr. Frohweinova mera absolutno popolna — kaj pa imamo na svetu tako popolnega, da bi se ne dalo izboljšati? — vendar pa je mej doslej znanimi merami ena najpreprostejših, najlažje umljivih mer, ki se da jako priročno rabiti in s katero določimo živo težo govedine vsake starosti in vsake pasmine z zadostno natančnostjo v 2 minutah.

Dr. Frohweinova mera je razdeljena s črnimi črtami centimetrovimi, mej katerimi se nahajajo rdeče številke, ki kažejo živo težo živali v kilogramih.

Ker se pa nižavske pasmine od gorskih po telesnem ustroju znatno razločujejo, zato je za vsako glavno skupino prirejena posebna mera in sicer ena za nižavsko živino (holandsko, holštajnsko, šort-hornsko), druga pa za planinsko ali hribovsko govedo (švicarsko, pingavsko, beljansko, simodolsko, muricodolsko, marijinodolsko itd.).

Ta mera ima torej na sebi temeljna števila, t. j. preje ome-

njeno živo težo v *kg* za živali enake dolžine in enakega prsnega obsega in — dolžinski činitelj ali faktor, kojega je treba z razliko (diferenco) mej dolžino in obsegom pomnožiti ter temeljnemu številu prišteti ali odšteti od njega, ako je dolžina večja oziroma manjša od obsega.

Veliko je posebno vredno tehtanje teže pri teletih, ker je s tem dana gospodarju prilika, da z lahka pravilno tehta teličke, s čimur ima v slučaju prodaje ali kupa na roki lahko sredstvo, da določi njihovo vrednost. Le pomislimo, kako nerodno je, kadar prodamo tele iz hleva na vago: treba je leteti še le po decimalno tehtnico na posodo, potem po zaboj v drvarnico, treba z velikim trudom spraviti živalico v zaboj, dočim z merilom lahko v par trenutkih določiš njegovo težo brez druge pomoči, k večjemu če ti hlapec pomaga, da tele ravno stoji, prihraniš si časa in dela, ako ti je kaj na tem.

meljna števila) za teleta, mlado živino, starejše krave in bike. Temeljna števila so od 184 *cm* naprej za vse živali enaka; dolžinski činitelji pa so različni: oni, ki stoje nad temeljnimi števili veljajo za krave, činitelj pod temeljnimi števili so za junce. Na drugi strani so temeljne številke in dolžinski činitelji za vole.

Kako se torej meri in kako bere živa teža goveda?

Govedo (glej sliko) se meri vselej na levi strani živali. Dolžina se dobi v centimetrih (*cm*) na ta način, da se trak pritisne na občutljivo špico na gorenjem koncu nadlehtnice, na zgibovo špico (A) in meri njeno razdaljo od občutljive špice sedničine grbine (S); obseg prsnega koša se meri majhno za komom tudi v *cm*.

Palec desne roke naj ostane vselej pri centimetrovi črti dobljenega prsnega obsega.

Zdaj določimo razliko mej dolžino in obsegom prsij v *cm*, n. pr.

190 *cm* dolžine — 210 *cm* prsnega obsega = — 20 *cm* (dolžina je tu za 20 *cm* manjša od prsnega obsega).

Na to čitam dolžinski činitelj, ki se nahaja najbližje dobljenega prsnega obsega, v našem slučaju 1.5 *kg* in ga pomnožim z — 20 (razliko mej dolžino in prsnim obsegom), tako dobim: 1.5 × — 20 = — 30 *kg*.

Slednjič čitam temeljno število, ki se nahaja najbližje prsnega obsega v *kg* (o našem zgledu 725 *kg*) in ravno dobljeni znesek zraven prištejemo (ozir. odštejemo).

$$725 \text{ kg} + (-30 \text{ kg}) = 725 \text{ kg} - 30 \text{ kg} = 695 \text{ kg}$$

torej določimo živo težo dotičnega goveda v našem slučaju na 695 *kg*.

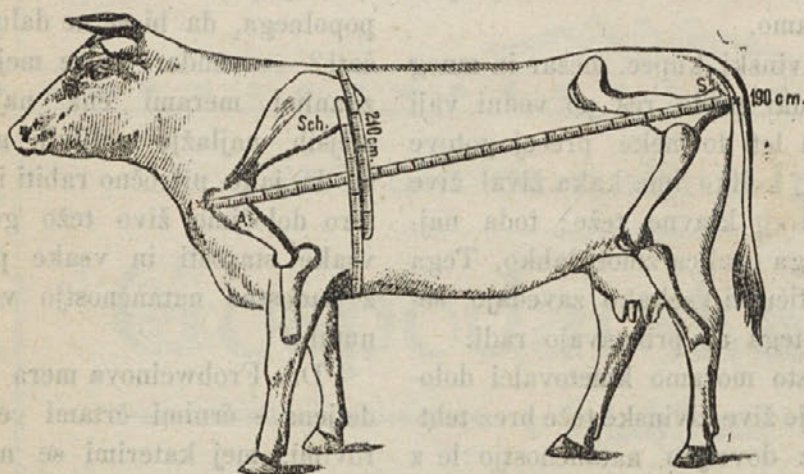
Pri mladih živalih sta dolžina in prsni obseg največkrat enaka, ali se le za par *cm* ločita. Pri odraslih živalih je dolžina po navadi manjša, le redkokedaj večja od obsega.

Ako zaznamujemo s črko
 Ž živo težo,
 T temeljno število,
 D dolžino,
 P prsni obseg in
 č dolžinski činitelj,
 potem lahko vselej dobimo živo težo po formuli:

I. $Ž = T + (D - P) \times \text{č}$ ali
 II. $Ž = T - (P - D) \times \text{č}$ kakor je dolžina večja (v I.) ali manjša (v II.) nego obseg.

V gorenjem slučaju je:
 $Ž = 725 \text{ kg} + (190 - 210) \times 1.5 \text{ kg}$
 $= 725 \text{ kg} - 20 \times 1.5 \text{ kg}$
 $= 725 \text{ kg} - 30 \text{ kg} = 695 \text{ kg}$.

Še par drugih zgledov:

Merjenje je silno priprosto: Da določimo živo težo, vzamemo samo 2 meri na 2 natančno določenih mestih. Čitanje žive teže je še priprostejše, ker je živa teža za živali enake teže in obsega mej centimetrovimi črtami merila (7 rdečimi številkami) v *kg* vtisnjena.

Patentovana živinska tehtnica je torej navaden merilni trak, ki ima mej črnimi *cm*-črtami živo težo živali v *kg* rdeče vtisnjeno. Na eni strani so utežna števila (te-

	Žival ima		Razlika mej dolžino in obsegom v <i>cm</i> znaša	Živa teža živali znaša		
	dolžine <i>cm</i>	prsnega obsega <i>cm</i>		temeljno število + -	dolžinski činitelj × <i>cm</i> - razlika mej dolž. in obsg.	= <i>kg</i>
1.	77	77	0	40 <i>kg</i>		40
2.	115	120	- 5	155	-0.5 × 5	= 152.5
3.	136	134	+ 2	224	+ 1 × 2	= 226
4.	150	147	+ 3	292	+ 1 × 3	= 295
5.	210	210	0	808 <i>kg</i>		808
6.	220	210	+ 10	808	+ 5 × 10	= 858
7.	190	210	- 20	808	- 5 × 20	= 708

Vse merjenje ena sama oseba prav lahko izpelje.

Glavni pogoj za pravilen rezultat in uspeh je pa, da žival pravilno stoji; stati mora po konci, čisto naravno; pred vsem naj tvori celo telo z glavo vred ravno črto; ako se mnogokrat dobi napačne zneske, izvira to po največ od nepravilne dolžnikove mere. Žival naj stoji čisto v miru in ne sme se meriti ne pri krivem hrbtu, ne ako ima trup po strani ukrivljen. Pri teletih priporočamo dolžninsko mero na obeh straneh večkrat ponavljati, kajti živali ki so s prva precej vznemirjene, se mej tem pomire, da jih lahko natančno zmerimo.

Glava mora stati tudi v naravni višini, ker pri navzdol obrnjeni glavi dobimo preveliko, pri visoko dvignjeni glavi premajhno dolžino.

Ravno to velja o nogah, tudi njihovo stališče mora biti naravno.

Pri merjenji prsnega obsega se običajno napake ne dogajajo, paziti moramo le na to, da ne vzamemo mere morda ravno v hipu, ko je žival vsled krepkega vdiha močno razširila prsa. Vedno pa je bolje, da radi gotovosti vzamemo mero raje večkrat.

Ta patentovana goveja tehtnica v žepu stane okoli 7 kron v nikljasti škatljici; če bi bila komu predraga, pa si lahko omisli cenejši Frohweinov merilni trak za 1.30 K, zraven pa mora dobiti tabelo za hribovsko živino, ki stane tudi 1.20 K. Ako bi si jih kaj več naročilo to mero, posreduje najlažje „Gospodarska Zveza“, mi pa bi v eni prihodnjih številki pojasnili rabo dotičnih tabel.

—o—

Živinorejce — računar

ali zgled, kako se preračuna potrebna množina krme za živino.

Vže opetovano se je zgodilo, da je prišel marsikak gospodar

spomladi v zadrego zavoljo krme, če tudi morda košnje v pretečenem letu niso bile izmej najslabših. Vzrok je bil največkrat gospodar sam ali mnogokrat tudi njegovi posli, ki so ravnali s krmo tako potratno jeseni in celo zimo, kakor da bi nikoli ne mogla zmanjkati. Zato si gospodar veliko prihrani in s tem veliko pridobi, ako ga tudi pri krmitvi živine ne vodi sama gola stara navada, ampak ako tudi tukaj poleg dobre skušnje vpraša za svet pametno znanost. Ako nam je pri določevanju živinske krme vže ob navadnih letinah svinčnik neobhodno potreben, koliko bolj pa še takrat, kadar nas Bog obišče s sušo in drugimi ujimami.

Zato hočem na tem mestu podati izgled, na kaj se je ozirati pri izbiri krme za našo živino. Take krmilne tabele so med kmetovalci drugih držav, posebno na Švicarskem dobro znane, v slovenskem časopisju pa je še nisem dobil pred oči. Žal, da moram umevati tudi, kaj je temu vzrok, največ namreč neizobrazba naših kmetovalcev v kmetijskih rečeh. Zato vže naprej vem, da tega spisa mnogi niti brali ne bodo, drugi pa ne umevali. Vendar pa me na drugi strani tolaži upanje, da se križem naše domovine nahaja še marsikaka brihtna glava, ki bo te vrstice ne samo umevala, si jih tudi obrnila v korist. Pa ne slepo, kakor so pisane! Noben spis, najmanj temu podobne vrste, namreč ne more biti pisan tako obširno, da bi se mogel ozirati na vse posameznosti kraja, ljudij, gospodarskih razmer itd. Zato naj bo ta spis samo nekak kažipot na stezi do umnega krmljenja. Potov do tega cilja je veliko; po katerem jo useka, ali po veliki, ali po občinski cesti ali po poljskih in gozdnih bližnjicah, to je stvar vsakega posameznega gospodarja, ki mora dobro prevdariti svoje razmere in še le potem vzeti krmilno tabelo kot merilo, da spozna, v ko-

liko se vjema njegovo dosedanje krmljenje z načeli umne živinorejce.

Predno preidem k prvotni nalogi, moram spregovoriti čisto nekaj splošnih besedij o krmi sploh.

Vsakdo ve, da obstoji vsaka krma iz vode in suhe snovi. Suho snov imenujemo one trdne dele v krmi, ki nasitijo v nasprotji z vsemi drugimi vodenimi deli, ki jih lahko izženemo iz krme z veliko gorkoto. Preiskujoč natančneje suho snov v krmi, so našli kmetijski učenjaki, da obstoji le-ta iz

1.) beljakovin, ki jim pravijo tudi proteini, to je prva, najiminitnejša snov; beljakovina je glavni del jajčnega beljaka;

2.) obstoji krma iz tolšče, to je onega obstojnega dela, ki daje naši živini debele lege masti;

3.) so ogljikovi vodani, ki se zato tako imenujejo, ker obstoje iz ogljika in vodnih elementov ali prvin, namreč vodika in kisika. Taki vodani so n. pr. škrob ali šterka v krompirju, žitu, sočivju, dalje sladkor v pesi, sadju, stanična snov v slami itd. Ti ogljikovi vodani, kakor tudi tolšča nimajo v sebi prvine, ki ji pravimo dušik. Pod št. 1. imenovane beljakovine pa, ki prav za prav v največji meri predelavajo krmo v meso in kri in mleko in moč, te beljakovine imajo v sebi dušik in zato jim pravimo dušičnate snovi v nasprotji z brezdušičnatimi pod št. 2. in 3.

Ogljikovi vodani so med obstojnimi deli krme nekaki kuharji ali če hočete kuharice, ki prekuhavajo in predelavajo beljakovine. Kjer je teh vodanov preveč ali kjer jih je premalo, povsodi se zapravlja.

Ako hočete, da govorim v primeri, lahko rečem: Ako hočem skuhati jajce, mi ni potreba za to sežnja drv, in če hočem speči gos, je eno poleno premalo in ga posmodim zastonj.

Da se bomo imeli v poznejšem razgovoru kam nasloniti, podajam v sledečem potrebne tabele, ki nam

Krmilo ima	Vode	Su- hih snovij	Bel- jakovih	Tol- šče	Ogljikovih voda- nov
I. Zelena krma:					
1. Trava pred cvetjem	75	23	2	0·4	13
2. Trava na paši	80	18	2·5	0·4	10
3. Domača detelja pred cvetjem	83	15·5	2·3	0·5	7·4
4. " " v cvetji	80·4	18·3	1·7	0·4	8·7
5. Mlada bela deteljica	80·5	17·5	2·2	0·5	7·9
6. Nemška detelja cvetoča	74	24	3·2	0·3	9·1
7. Esparzeta v cvetji	81·4	17·4	3	0·5	7·9
8. Pokošena rž	76	22·4	1·9	0·4	11
9. Grašica z ovsem	84	14·6	1·4	0·2	6·9
10. Zelena turšica	82·9	15·3	0·7	0·3	8·4
11. Krmska grašica	82	16·2	2·5	0·3	6·7
12. Pesino perje	90·5	7·7	1·2	0·2	4
13. Zeljno in kolerabno perje	88·4	9·3	1·5	0·3	5·1
II. Seno:					
1. Mrva s travnika, prav dobra	15	78	7·4	1·3	41·7
2. " " srednja	14·3	79·5	5·4	1	41
3. " " mlada	14·3	80·7	3·4	0·5	34·9
4. Rdeča detelja, srednja	16	78·8	7	1·2	38·1
5. Bela detelja, srednja	16·5	77·5	8·1	2	35·9
6. Lucerna, srednja	16	77·8	9·4	1	28·3
7. Esparzeta	16·7	77·1	7·6	1·4	35·8
8. Suha grašica	16·7	75	9·4	1·5	32·5
III. Slama:					
1. Pšenična ozimna	14·3	81·1	0·8	0·4	35·6
2. Ržena ozimna	14·3	81·6	0·8	0·4	36·5
3. Ječmenova	14·3	80·2	0·8	0·4	31·4
4. Ovsena	14·3	81·7	1·4	0·7	40·1
5. Slama jarih žit	14·3	81·6	1·4	0·6	40·4
6. Ajdova	10·4	84·6	2	0·7	37·7
7. Grahova	16	79·5	2·9	0·5	33·4
8. Slama grašice	16	79·5	3·4	0·5	31·9
IV. Korenjstvo:					
1. Krompir	75	24·1	2·1	0·2	21·8
2. Pesa	88	11·2	1·1	0·1	10
3. Kolerabe	87	12	1·3	0·1	10·6
4. Repa	91·5	7·8	0·9	0·1	6·8
V. Zrnje:					
1. Pšenica	14·4	83·9	11·7	1·2	64·3
2. Rž	14·3	83·9	9·9	1·6	65·4
3. Ječmen	14·3	83·5	8	1·7	58·9
4. Oves	14·3	83	9	4·7	43·3
5. Koruza	14·4	84·1	8·4	4·8	60·6
6. Ajda	14	84·2	6·8	1·2	47
7. Grašica	14·3	83	24·8	2·5	48·2
8. Zdrob grašice in ječmena	17·4	79	16·4	1·8	49·7
9. Grah	14·3	84·3	20·2	1·7	54·4
VI. Obrtni odpadki:					
1. Pšenični otrobi	13·1	81·5	11·8	3	44·4
2. Rženi otrobi	12·5	82·3	12·2	3·6	46·2
3. Koruzni otrobi	11·8	84·8	7·9	3·4	55·6
4. Sladne kali	10·1	82·7	19·4	1·7	45
5. Pivne drože	76·6	22·2	3·9	0·8	10·8
VII. Razne pogače:					
1. Zemeljskega oreha	10·6	83·8	40	6	24·5
2. Palmovih jedrc	10·5	85·3	16·1	9·5	55·4
3. Sezamove	11·1	79	31·1	10·7	22
4. Bombažnega semena	11·2	81·2	31	12·3	18·3
5. Kokosovega oreha	9·4	35·4	18·2	11·2	47·4
6. Ogrščine tropine	11·3	81·6	25·3	7·7	23·8
7. Lanene tropine	12·2	79	24·8	8·9	24·8

povedo, koliko ima kako krmilo v sebi poprečno vode, suhe snovi, beljakovin, tolšče in ogljikovih vodonov. Pristaviti pa moram, da so to le poprečne številke, ki se močno menjavajo in da je ravno za to vrednost takih krmilnih tabel le dvomljive vrednosti, v rokah ne-veščega gospodarja pa naravnost to, kar vžigalica v roci otroka; vrednost imajo le za tistega go-spodarja, ki zna dobro ločiti pleve od zrnja. (Dalje prih.)

Mlekarstvo in sirarstvo.

Laktoskop, najboljša priprava za preskušanje mleka.

Vsakdo ve, kako različne do-brote je mleko, ki se prinaša v mlekarne, celo tega ne smemo zamolčati, da je vže nekaj mle-karn propalo ravno zato, ker so bile mej udi tudi nepoštene in brezvestne duše, ki so prinašale vodo in posneto mleko za popol-noma sveže.

Vsled tega je vže v mnogih mlekarnah (pri nas še zelo redko) uvedeno plačevanje mleka po tolšči in nikdo ne utaji, da je ta način plačevanja edino pravičen in pra-vilen.

Priznati pa moram tudi, da dosedaj pogrešamo prav za prav praktičnega orodja, s kojim bi mogli mleka od večjega števila do-davateljev urno in dovolj natančno preizkusiti.

Edini hitro in natančno delu-joči aparat, ki ustreza vsem na-šim zahtevam, je novi na Dan-skem iznajdeni „laktoskop“, ki je v kratkem času našel pot v več nego 800 danskih mlekarin in ki si je brzo osvojil tla tudi na Nem-škem, Holandskem in Angleškem. Prednosti te priprave pa so sle-deče:

1. Pove nam $\%$ tolšče brez pridevka kake kisline s samim učinkom sredobežne sile, s katero pri posnemalnih strojih ločujemo smetano od mleka.

2. Določuje samo ono množino tolšče, katero moremo s pomočjo posnemalnika v resnici dobiti iz mleka.

3. Določevanje je tako pripravljeno, kot si je le mogoče misliti, tako za mlekarja, kakor tudi za dodavatelja in izključuje vse mogoče zmote, ki se nam lahko pripete pri pipetovanju mleka, kisline, alkohola, poleg tega dela pa še natančneje in zanesliveje od vseh drugih metod.

4. Poskušnje z laktoskopom si pripravimo lahko mej tem, ko se mleko sprejema. Po končanem posnemanju mleka se natakne aparat na centrifugo in vse skušnje se napravijo zelo hitro, vse na enkrat.

5. Ker se mleko vseh dodavateljev preskuša ob enem, zato se preskuša vse pri enakih okoliščinah, zato je določevanje tolšče v enem in drugem mleku absolutno pravilno in nobena stranka ne more najmenj ugovarjati, da se je njeno mleko preskušalo ob drugačnih razmerah nego kako drugo.

6. Skušnjo napravim lahko in hitro, vsled tega se lahko večkrat na teden, ozir. tudi vsaki dan prepričam o kakovosti mleka.

7. Čim večkrat se mleko preskuša, toliko ostrejša je kontrola in toliko gotoveje najdemo nedostatke in goljufije pri mleku.

S kemijsko - mehnično preizkušnjo, n. pr. po načinu dr. Gerberja, določimo vso tolščo, ki se nahaja v dotičnem mleku; s čisto mehnijsko poskušnjo t. j. z laktoskopom določimo samo ono množino tolšče, katero s posnemanjem v resnici dobimo in predelamo in prav je, da se tudi samo ta množina plača.

Vrhu tega zahteva kemijsko-mehnična poskušnja veliko pozornosti in natančnosti in le majhna napaka, narejena pri taki poskušnji, nam da vže zelo različen končni rezultat.

Tudi so te dosedanje naše poskušnje z laktoskopom priproste, hitre, se dado lahko izvesti, ne stanejo nič, ne potrebujejo nobene posebne vaje in skrbnosti in ker so vse poskušnje pod vplivom ene in iste sredobežne sile, zato so vse skušnje natančno omejene v razmerju z dobroto mleka in nobena hiba delavca ne more vplivati na različno odstotno množino tolšče.

Skušnja z laktoskopom se napravi tako-le :

Preskusne steklenice se napolnijo z mlekom in postavijo v stojalo. Kositerna posoda se napolni z vodo do $\frac{1}{3}$ višine, segreje na 65° C, stojalo s steklenicami se vloži v to vodo in pusti v nji nekaj minut. Na to se vložijo steklenice po navodu v aparat in pokrov se navije. Valj natakem sedaj na posnemalni stroj in vrtim centrifugo 20 do 30 minut, kakor pri posnemanju.

Na to vzamemo steklenice iz aparata in zmerimo odstotno množino tolšče z nalašč za to prirejenim mikrometrom in na ta način dosežemo matematično natančnost do najmanjšega odstotnega ulomka.

Izključno prodajo tega aparata ima češka tvrdka J. Nermut' v Chrudimu.

Vinogradništvo in vinarstvo

Kako ravnati s trtami, katere so poškodovale mraz, burja in toča.

Letošnja pomlad je taka, da si slabše pač misliti ne moremo, kajti že dosedaj so mrazovi in druge uime občutno škodo prouzročile in če se pomisli, da smo šele v začetku vegetacije, ni čuda, če kmet obupava in da srpo gleda v bodočnost, kajti predno pride čas, da spravi svoj pridelek pod streho, bo moral še marsikatero bridko pretrpeti.

Škodo, katero so pomladanski mrazovi in druge uime prouzročile, čutijo posebno vinogradarji in sadjarji. Sedaj se ta škoda še ne

da prav natančno določiti, a pozneje, ko nastopi gorkeje vreme, ko prične vse bolj poganjati, se bode šele opazilo, da je mraz v nekaterih krajih mnogo več škodil nego se je mislilo, drugje pa zopet nasprotno.

Po Notranjskem, Primorskem, in po Istri ni bilo take ozebe, kakor po Dolenjskem, Štajarskem in drugih severnih nevetrovnih krajih; pač pa je pihala ali prav za prav divjala močna mrzla burja, ki je mnogo lepih poganjkov odlomila, ter se listje posmodila tako, da so ponekod vsi poganjki kot po zimi goli.

Take nepričakovane udarce je težko preboleti osobito ker je trtje in sadno drevje izvanredno lepo kazalo, tako da bi bila letošnja vinska trgatav lansko za mnogo prekosila. Sadnemu drevju pa mraz ni tako škodil kot trti.

Upajmo, da bodo prihodnji meseci milejši, da se sedaj pokvarjeno vsaj nekoliko popravi. Zato pa hočemo tu navesti, kako je ravnati s trtami, katere sta pokvarila mraz odnosno burja in toča.

Zmrznjeni poganjki se stisnejo in počne, istotako je z očesci. Ako se to pri poganjkih opazi, je znamenje, da so res zmrznili in za njih ni več sredstva, kakor jih odstraniti, kajti dotični deli ne poženo več; drugače pa je z nerazvitimi očesci. Pri teh navadno pomrznejo le zgornja peresca, spodnja ali notranji del ostane zdrav in začne potem lepo odganjati. Zato pa se mora nekaj časa potem celo trto kar na miru pustiti, da se vidi kakšna prememba se izvrši.

Ako bi navidezno tudi vsi poganjki pomrzneli, naj se trta nikakor takoj ne obreže, marveč naj se tudi v tem slučaju par tednov počaka, kajti mogoče, da poženo speča očesa ali pa da se pokažejo novi poganjki na eno ali dvoletnem lesu, katere se mora potem za prihodnje leto primerno

vzgojiti; zmrznjeni deli pa naj se potem kar odstranijo.

Ako so pozebli le vršički, potem naj se obrežejo t. j. okrajšajo do zdravega, ne pozeblega, člena; iz tega očesa nastane močen poganjek, ki dá vsaj za prihodnje leto rodoviten in zdrav les.

Ako so pa poganjki vsled burje poškodovani t. j. da je listje osmojeno in odtrgano, dočim je ostalo grozdje nepokvarjeno, potem je najbolje kar pustiti, naj samo ob sebi ozeleni kar more sploh ozeleneti.

V tem slučaju se bodo prav močno razvili stranski izrastki. Pri pravilnem mandanju, kakor smo v zadnji številki opisali, se morajo ti stranski izrastki odstranjevati, da ne jemljejo hrane drugim važnejšim poganjkom ter očesom, ki so namenjeni za rodni les v prihodnjem letu. V tem slučaju pa, ko pravega listja primanjkuje, se mora nekaj teh stranskih izrastkov pustiti, da pretvarjajo hrano za grozdje, drugače bi grozdje ne moglo pravilno dozoreti ter bi ostalo majhno, trdo in kislo. Teh izrastkov pa se ne sme pustiti kar prosto rasti, marveč se jih skrajšuje na 1—2 člena, kajti glavno je, da je le okolu grozdja nekaj listov.

V krajih, koder so proti pomladanskim mrazovom pravilno in vztrajno kadili, po načinu, kakor smo v zadnji številki opisali, so vse vinograde popolnoma zdrave ohranili. Zato bi bilo želeli, da se vinogradniki tudi pri nas z večjim zanimanjem tega koristnega sredstva lotijo.

Splošno poškodovanimi poganjki je ravnati na enak način kakor spomrznjenimi poganjki. Poškodovane trte se ne obrežejo takoj po toči, marveč še-le čez nekaj dni ali čez en teden. Ako so posamezni poganjki prav glokoko poškodovani, potem jih je skrajšati do zdravega lesa, če tudi ostane le eno oko ali le en člen na njem. Iz tega očesa nastane kmalu lepa

mladika, ki prihodnje leto dobro obrodi. Ako je pa poganjek le tu pa tam malo vdarjen, ter lepo z grozdem obložen, se ne odreže, če ni na palcu, ker majhne rane se same ob sebi zacelijo.

Ako se po toči poškodovane trte prav nič ne obrežejo, hirajo celo leto, poženejo mnogo stranskih šibkih izrastkov, ki ne dajo za prihodnje leto nikakega zdravega in krepkega rodnega lesa. Da se mora poškodovanim trtam istotako streči (škropiti, žveplati, gnojiti it.) kot zdravim, se samo ob sebi umeje. X.

Splošno.

Davki in carina.

(Konec.)

Užitnina v zaprtih mestih se proračunava na 6,356.000, razni drugi dohodki na 1,777.100 kron.

Vsi užitninski davki torej znesejo za tekoče leto 318,732.100, upravni stroški pa in odškodnine 55,541.150, torej bi znašal čisti dohodek 263,190.950 kron.

Sol. Dohodki od soli se preračunavajo na 45,912.000, troški na 9,689.000 kron.

Tobak. L. 1900 je država prodala raznega tobaka za 209,826.200 kron; za tekoče leto se dohodki od tobaka proračunavajo na 220,101.200 kron. Stroški se za tekoče leto proračunavajo na 87,893.000. Čistega dohodka od tobaka ima država 132,208.200 kron, torej skoraj trikrat več, nego od zemljišč.

Raznih smodk je država n. pr. l. 1900 prodala 956,060.000. Na glavo prebivalstva se je razdelilo 50 smodk, 114 cigaret, 965 gramov tobaka za pipe in 50 gramov tobaka za nosove.

Kolki. Finančna uprava proračunava za letos za 44,590.000 kron kolekov, takse na 5,300.000 in razne pristojbine na 96,555.000 kron. Vsi dohodki te skupine bi torej znašali 146,445.000, stroški 3,323.333 kron.

Loterija. Za tekoče leto se dohodki proračunavajo na 30,535.000, stroški na 18,534.840 kron.

Mitnice donasajo državi malo čez 2 milijona kron: za tekoče leto se dohodki proračunavajo na 2,071.900, stroški na 38.500 K.

Konečno ima država okoli 2,220.000 kron od prodaje žganih pijač na drobno.

Pametna uredba pri vojakih.

Zapovedništvo 53. polka, kakor javljajo hrvaški listi, je odredilo, da se vojaki v prostem času vadijo v gospodarstvu. Zapovedništvo prireja gosposarske tečaje za vojake. To leto se bodo vojaki 53. polka bavili s čebelarstvom in vinogradništvom.

Razglas.

Na podstavi zadnjega uradnega izkaza deželne vlade v Sarajevu deželna vlada na podstavi razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 15. aprila 1902, št. 15.270, dotlej, dokler se ne ukaže drugače, prepoveduje:

1. zaradi svinjske kuge uvažati na Kranjsko prašice iz okrajev Gradačac, Ključ, Prijedor in Prnjavor,

2. zaradi kužnih ovčjih koza uvažati ovce iz okraja Savski most.

Določila o uvažanju zaklanih prašičev v nerazsekanem stanju iz ozemlja, zaprtega zaradi kuge, in o uvažanju prašičev pod normalno težo iz kuge prostih ozemelj tudi nadalje ostanejo v veljavnosti.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost dne 20. aprila 1902 in se namesto onih z dne 7. marca t. l., št. 5104, ki se s tem razveljavljajo, razglašajo z dodatkom, da se bodo prestopki zoper zgoraj navedene okraje razglašene uvozne prepovedi za prašiče kaznovali po državnem zakonu z dne 24. maja 1882, št. 51, in da se bodo transporti, med katerimi bi se na-

bla tudi samo ena z zgoraj navedeno boleznijo okužena živina, zavrnili na oddajno postajo.

Razglas.
Kraljeva hrvaška dež. vlada v Zagrebu je z razglasom z dne 10. aprila 1902., št.26.634, zaradi obstoječe svinjske kuge prepovedala na Hrvaško in Slavonsko

uvažati prašiče iz občin Velike Peče in Polica političnega okraja Litija in iz mejnih okrajev Kočevje, Krško, Rudolfovo in Črnomelj. To se daje na javno znanje.

Vozni red drž. železnice

posebno za odpravo živine

Nočna doba od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj označena je z podčrtanimi številkami (600—559).

Postaje	Vlak štev.				Postaje	Vlak štev.			
	2171	2157	1777	1785†		2172	2156	1784†	1798
Trbiž Odhod	.	.	346	912	Kamnik Odhod	516	455	.	.
Lesce-Bled	922	129	Ljubljana drž. k. Prihod	649	610	.	.
Kranj	1113	329	Ljubljana drž. k. Odhod	.	.	734	144
Škofjaloka	1230	433	Škofjaloka	944	305
Ljubljana drž. k. Prihod	.	.	153	543	Kranj	1049	354
Ljubljana drž. k. Odhod	650	650	.	.	Lesce-Bled	145	540
Kamnik Prihod	911	807	.	.	Trbiž Prihod	.	.	646	1018
† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob ponedeljkih in petkih.					† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob nedeljah in sredah.				
Postaje	Vlak štev.			Postaje	Vlak štev.				
	2275†	2271	2371†		2276†	2372†	2272		
Ljubljana j. k. Odhod	500	.	535	Kočevje Odhod	.	.	1251		
Ljubljana j. k. Prihod	612	.	703	Rudolfovo	123	.	.		
Grosuplje Odhod	632	.	747	Grosuplje Prihod	540	.	442		
Rudolfovo Prihod	1109	.	.	Grosuplje Odhod	614	.	503		
Kočevje	1139	Ljubljana j. k. Prihod	748	.	630		
† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob torkih in sobotah.				† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob torkih in sobotah.					
Postaje	Vlak štev.			Postaje	Vlak štev.				
	985†	991	977		966	986†	964	947a	
Beljak drž. k. Prihod	331	923	712	Pontabel Odhod	.	639	.	.	
Beljak drž. k. Odhod	331	953	823	Trbiž Prihod	.	854	.	.	
Trbiž Prihod	609	1150	1058	Trbiž Odhod	742	935	1229	1059	
Trbiž Odhod	645	.	.	Beljak drž. k. Prihod	941	1153	141	100	
Pontabel Prihod	827	.	.	Beljak drž. k. Odhod	946	1213	142	.	
† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob ponedeljkih in petkih.				† Spremljevalcem živine ni dovoljeno vdeležiti se sovožnje ob nedeljah in sredah.					

Odpravljati žive živali z osebnimi vlaki možno je dovoliti le proti plačilu brzovoznih pristojbin. — Odpravljati svinje z osebnimi vlaki ni dopuščeno.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 33: G. B. v T. Napolnil sem več sto steklenic starega vina in ga mislim postaviti v klet, ki pa ni pravilno urejena, tako, da se poletu precej segreje. Vino, katerega sem napolnil, še ni popolnoma dozorelo, to je, ni bilo še popolnoma sposobno za

polnjenje steklenic. Bojim se torej, da se mi bode po letu pokvarilo oziroma da bode napravilo mnogo gošče. Je moj sum opravičen in kako naj postavim steklenice — leže ali stoje?

Odgovor 33: Napačno ste ravnali, če ste napolnili steklenice z nedozorelim vinom, kajti tako vino napravi mnogo gošče v steklenici in neprijeten

utis na gosta. Vino, ki se ima napolniti v steklenice, mora biti popolnoma čisto; to smo v našem listu že večkrat v daljših člankih povdarjali. Držite se torej tega načela! Ako ste bili primorani spraviti vino pred časom v steklenice, potem morate ravnati s tem isto tako, kakor če bi bilo za steklenice popolnoma dozorelo. Postaviti

jih morate leže in ne stojte v klet ter jih z dobrim zamaškom zamašiti. Tako spravljeno vino se Vam gotovo ne bo pokvarilo, pač pa bode napravilo precej gošče, ako še ni popolnoma dozorelo.

Pripomniti moramo, da se steklenice nikoli ne smejo po konci postavljati, kajti, če ne pride zamašek s tekočino v dotiko, se isti posuši, skozi nastale luknjice dohaja zrak nasičen z raznimi škodljivci in v kratkem je vse površje v steklenici prevlečeno s kanom in drugimi škodljivci; če pa steklenice ležijo, se to nikoli ne dogaja.

Vprašanje 34.: S. Š. v Kr. Spomladanski mraz je pri nas mnogo škode provzročil. Kako nam je sedaj s pokvarjenimi trtami ravnati? Prosim natančnega tozadevnega odgovora.

Odgovor 34.: Natančni odgovor dobite v tej številki pod naslovom „Kako ravnati s trtami, katere so škodovali mraz, burja in toča.“

Vprašanje 35.: K. S. v P. na Pr. Listje mojih breskev se je pričelo močno krtavičiti, blede in odpada. Kako naj temu odpomorem?

Odgovor 35.: Proti temu pomaga edino škropljenje z modro galico in žveplanje z žveplom enako kakor proti peronospori in grozdnim plesnobi pri trtah.

Vprašanje 36.: C. Ž. v T. Gor. Imam mnogo divjih rož, katere bi rad precepil. Kako naj jih z najboljšim vspehom pocepim?

Odgovor 36.: Vrtnice se navadno cepijo po zimi in spomladi v suho, namreč z angleško kopulacijo ali pa v korenino, ter avgusta v speče oko. Odkar se je pa pričelo cepiti trte v zeleno, se je poskušalo cepiti istotako tudi vrtnice. Vspeh je bil povsem povoljen. Kdor ima lepe divjake divjih rož (rosa canina) naj jih pocepi sedaj na isti način kakor trte.

Vprašanje 37.: R. Š. v R. Svoj vinograd sem dobro okopal že meseca marca in sedaj mi je dež vso zemljo močno zateptal. Ali moram okopavanje obnoviti?

Odgovor 37.: To je pač Vaša stvar, če to delo obnovite ali ne. Vsekakor pa postopate popolnoma pravilno, če tako zateptano zemljo vsaj nekoliko zrahljate, kar bode vegetacijo znatno pospešilo in sledeči nalivi ne bodo tako škodovali.

Vprašanje 38.: J. Škr. v Podcerkvi. Kje bi kupil semena smreke in mecesna in po kakšni ceni se jih dobi?

Odgovor 38.: Obrnite se na tvrdko Jul. Steiner, Wiener-Neustadt in stane 1 kg smrekovega semena 3 K 60 h,

1 kg mecesnovega pa 6 K 30 h. Ako pa vzamete več ko 10 kg (seveda ene vrste) pa dobite nekaj ceneje.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 15 do 20 kr. in Refoška liter od 20 do 23 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim, i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Fižol „Mauthnerjev brezperesni“ izborna dobra vrsta nizkega fižola, koja se pri meni že več let izvrstno obnaša in čudovito dobro rodi, razpošiljam v zavitek po 5 kilogr. za 3 krone 80 vin. poštnine prosto. Katarina Zihlerl, Št. Jurij pri Kranju.

Veleposestvo najlepše na Spod. Štajarskem se zaradi boleanosti posestnika proda za 80000 kron. Pogoji ugodni. Dopise sprejema uredništvo tega lista. 147 6-5

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce pravlične in dr.

V Buzetski občini v Istri je še do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnjo društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Kmetijsko društvo v Vipavi

- oskrbuje svojim članom:
- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
 - 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rudeče in belo (kakor cviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni. b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
 - 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
 - 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Več tisoč sadnih divjakov

2-4letne in nekaj sto komadov hrastovih sadik kupi kmetij. podružnica na Rakeku.

Kmet. društvo v Vipavi proda dobro ohranjen stroj za cepiti trte po znižani ceni.

Ročnih žvepljalnikov (Hudaklinov meh) ima še nekaj v zalogi izumitelj Jos. Hudaklin Št. Jernej. Dolenjsko. Komad 4 krone 50 vin.

Salame ogrske 1.70 gld., domače iz šunkna 1.20 gld. domače 1 gld., dunajske 80 kr. Šunka brez kosti (Rollschinke) 90 kr. in 1.10 gld., suho meso 70 kr., suha slanina 70 kr., glavina brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kil naprej po povzetju in sicer le dobro blago Janko Ev. Sirc v Kranju. (150) 12-2

50.000 kron znaša glavni dobitok srečk gledaliških igralcev. Opozarjamo naše častite bravece posebno na to, da bode srečkanje nepreklicano dne 19. junija 1902 in da vse dobitke prodajalci po 10% odbitku v gotovem denarju izplačajo.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštne pristojbine in nekoliko črtice o pošti.

(Zapisal Abc.)

(Nadaljevanje.)

Brz ojav.

Ako naslovnik dostavljene brzojavke ne razume, ali če oddajalec brzojavke misli, da brzojavka ni dovolj umljiva, sme v teku 72 ur zahtevati uradnega pojasnila. Ta uradna pojasnila imajo konvencionelno znamenje (ST) avis de servis taxé, (Berichtigungs - Telegramme).

Pristojbine so:

1. Pristojbina za brzojavko, s katero izrazimo svojo zahtevo, in
2. Pristojbina za odgovor, ako tudi odgovor zahtevamo.

Omenjene pristojbine se računajo kakor pri navadnih brzojavkah sploh, katere pristojbine se pa vrnejo, ako so bile poprave vsled brzojavnih napak potrebne.

Kedaj sme oddajalec brzojavke zahtevati, da se mu pristojbine vrnejo?

Pravilno plača vse pristojbine za brzojavke oddajalec sam, kedaj plača naslovnik sam, sem že opisal. Ker so torej pristojbine že naprej plačane, je oddajalec brzojavke opravičen vprašati, ako ima on do pristojbin še kake pravice in v koliko. Pristojbine se namreč oddajalcu brzojavke vrnejo, ako on to sam zahteva, v naslednjih slučajih:

1. Vse brzojavne pristojbine, ako ni brzojavka, vsled krivde pri brzojavnem uradu, dospela na naslovni kraj.

2. Vse pristojbine vsake brzojavke, ako se ni mogla radi slabih prog odbrzojaviti in oddajalec sam zahteva, da se brzojavka anulira.

3. Vse pristojbine vsake brzojavke, katera vsled krivde brzojavnega urada toliko zamudi, da bi s pošto prej na naslovni kraj dospela. Ali ako dospe po preteku 24 ur v evropskem prometu v prometu iz Evrope po šestih dneh.

4. Vse pristojbine kolacijonirane brzojavke, katera ni mogla vsled brzojavnih napak, izpolniti svojega smotra.

5. Postranske pristojbine za posebne naloge, kakor za pota (XPP) ako te naloge odpadejo.

6. Celi znesek plačanega odgovora, ako naslovnik ne uporabi uradne za odgovor namenje tiskovine, in to tiskovino (rudečkasto) v teku treh mesecev brzojevni upravi vrne.

7. Pristojbine za brzojavke, katere se niso mogle vsled pretrganjih žic odbrzojaviti in so se s pošto odposlale. Od teh pristojbin se poštna pristojbine odtržejo.

8. V prometu iz Evrope, pristojbine za vsako posamezno besedo, katera se je pomotoma izpuštala.

9. Pristojbine za (ST) plačana uradna pojasnila, ako so bila po-

jasnila vsled krivde brzojavnega urada potrebna.

10. Pristojbine za plačana uradna pojasnila (ST) in za eventualni plačani odgovor uradnih pojasnil, ako se pojasnila drugače glase, kakor dospela brzojavka, vrnejo se le pristojbine za neenake besede. To je za besede, katere so se prvotno slabo odbrzojavile.

11. Pri plačanih odgovorih v prometu iz Evrope pristojbine za one besede, kolikor se jih je manj odgovorilo, kakor jih je bilo plačanih.

12. Slednjič deloma pristojbine za inhibirane brzojavke. Inhibirane brzojavke so one, pri katerih oddajalec zahteva, da se dalje ne odbrzojavijo. Na primer: Oddajalec se hitro po oddaji brzojavke vrne in prosi, da se mu brzojavka vrne. Brzojavka sama se mu sicer ne vrne, pač se pa na njegovo željo ne odbrzojavi, ako ni prepozno.

V tem slučaju se mu pristojbine vrnejo odštevši 50 vinarjev za inhibiranje. Se je brzojavka že odbrzojavila, tedaj lahko inhibiranje brzojavno zahteva. Seveda mora za novo brzojavko plačati. Od pristojbin prvotne brzojavke se zopet odšteje 50 vin. in pristojbine za pot do kamor se je brzojavka oddala. Ostale pristojbine dobi oddajalec nazaj.

V avstroogrskem prometu ne ostane nič, ker je vseedno, kako daleč se brzojavi, pač pa v prometu v tuje države, ako še ni brzojavka dospela na naslovni kraj.

Brzojavke proste pristojbin:

Praviloma morajo se za vsako brzojavko pristojbine plačati, le uradne in nekatere državne brzojavke so pristojbin proste. Vendar smejo se izjemoma tudi privatne brzojavke brezplačno sprejeti, in sicer omenim tukaj le onih, katere lahko vsakdo brezplačno odda.

1. Ako nam vsled javnih nemirov preti nevarnost za življenje ali imetje. Kakor pri uporih (revolucijah) nevarnih štrajkih itd.

2. Pri velikih povodnih, požarih, železniških nesrečah itd. V obeh slučajih smemo oddati brezplačno brzojavko, ako se nanaša samo na navedene odnošaje in prosimo pomoči, kakor na politične oblasti, žendarmerijo, požarne brambe itd.

3. Brzojavke na politične oblasti, s katerimi uradi, županstva, zdravniki, žendarmerija, ali drugi javni organi naznanjajo, da se je kje kolera ali kuga pojavila, ali da je kdo umrl sumljiv teh boleznij.

Brzojavke se dostavljajo naslovniku samemu, ako njega ni doma, smejo prevzeti brzojavko tudi njegovi domači. Brzojavke na osebe, katere so v sodnijski preiskavi, sprejme sodnija. Ako je naslovnik v konkurzu, se brzojavke, če sodnija zahteva, dostavijo oskrbniku mase.

Trgovske novice.

Bankovce po 50 kron pričela bode izdajati avstro-ogerska banka z dnem 26. majnika, in sicer jih bodejo izdajale poleg obeh glavnih zavodov tudi vse bančine podružnice.

Trust parobrodskih družb. Največje transatlantiške parobrodne družbe sklenile so zvezo. Sad te zveze pokazal se bode v prevoznih cenah, osobito, ker imajo združene družbe tudi večino severno-ameriških železnic v rokah.

Obrt.

Obrtne novice.

Shod avstriskih strojarjev vršil se je letos marca meseca. Obravnaval je vprašanja zadevajoča organizacijo, upliv carinske zveze z Ogersko na prospeh strojarske obrti, ter zakon o nedopustni konkurenci.

O uporabi špirita v tehnične svrhe, osobito kot kurivo za motorje posvetujejo se v trgovinskem ministerstvu. Ugoden uspeh

teh posvetovanj uplival bi tudi na uporabo motorjev v obrti, osobito v krajih, kjer nimajo električne moči ali pa kjer je ta predraga.

Enketa o črevljarski obrti, katera se je vršila v trgovinskem ministerstvu, podala je dokaj materijala, kajti zaslišanih je bilo 123 izvedencev iz najraz-

nejših črevljarskih strok. Zaslisanje trajalo je tri mesece, ter se je končalo 22. aprila. Da bi pač rodila enketa dober sad za črevljarsko obrt.

ZADRUGA

Stanovske kmetijske zadruge.

„Wiener Zeitung“ od 11. maja priobčuje od cesarja potrjeno postavo od 27. aprila t. l. glede ustanovitve kmetijskih stanovskih zadrug. Postava se glasi:

Okoliš stanovske zadruge.

§ 1. Po tej postavi in po deželnih zakonih, ki se izdajo na nje podlagi, se ustanovi v občeh v vsakem sodnijskem okraju kmetijska stanovska zadruga za ta okraj in v vsakej deželi podobna za obseg dežele. Te zadruge se nazivajo okrajne in deželne kmetijske zadruge. Deželno zakonodajstvo pa more učiniti, da se mora ustanovitev zadrug izvršiti izjemoma le v posameznih delih dežele in le za te, in poleg tega določiti, po katerih določbah se ustanove v dotični deželi ali v posameznih delih dežele a) tudi občinske kmetijske zadruge za obseg ene ali več občin (farâ); b) za en sodni okraj več kakor ena kmetijska stanovska zadruga; c) za dva ali več sodnih okrajev samo ena kmetijska stanovska zadruga; d) več kmetijskih stanovskih zadrug ali e) kmetijske stanovske zadruge za posamezne skupine kmetovalcev (§ 3 alinea 4). Deželnemu zakonodajstvu je tudi pridržano, da ustanovi določbe glede ločitve ali združenja okolišev že ustanovljenih stanovskih zadrug.

Namen.

§ 2. Namen teh kmetijskih stanovskih zadrug je zboljšanje нравnih in gmotnih odnošajev kmetovalcev z gojo duha edinstva, z mejsebojnim poučevanjem in podporo, vzdrževanjem in povzdigom

stanovske zavednosti, z zastopanjem stanovskih interesov zadrugnikov kakor tudi s pospeševanjem njihovih gospodarskih interesov.

Člani.

§ 3. Člani kmetijskih stanovskih zadrug so praviloma vsi lastniki, užitni lastniki in uživalci kmetijskih in gospodarskih onih posestev, ki niso niti izključno samo za ugodnosti niti se nahajajo v železnični knjigi. Vsak lastnik, užitni lastnik in uživalec pripada onej kmetijski stanovski (okrajni, občinski) zadrugi kot član, v katere okolišu se nahajajo v njegovi lastnini, užitni lastnini in užitkarini ležeča kmetijska ali gozdarska posestva.

Lastniki, užitni lastniki in uživalci posestev, ki se nahajajo v več združnih okrajih, so člane vsake za dotični okoliš ustanovljene kmetijske stanovske (okrajne, občinske) zadruge.

Natančneje določbe, katera zemljišča naj se v smislu zakona smatrajo kot kmetijska ali gozdarska posestva, in ako mora eno posestvo, da utemelji za lastnika, užitnega lastnika ali uživalca članstvo pri stanovski zadrugi dosepati gotovo najmanjšo izmero površine ali prinosa, je pridržano deželnemu zakonodajstvu.

Deželno zakonodajstvo more določiti, da tvorijo lastniki, užitni lastniki in uživalci zemljiških kompleksov, ki presegajo gotovo največjo izmero površin ali prinosa, posebne kmetijske stanovske zadruge (§ 1, alinea 2, lit. e).

§ 4. Ako se dvomi glede članstva, katero pristojna lastniku, užitnemu lastniku ali uživalcu v smislu

§ 3., odloči politično okrajno in v zadnji inštanci politično deželno oblastvo.

Deželno zakonodajstvo more tudi določevati o tem, se li morajo o teh razsodbah zaslišati tudi avtonomna oblastva.

§ 5. Člani kmetijske deželne zadruge so vsi člani v deželi obstoječih okrajnih (občinskih) zadrug, nadalje vsi člani vsekakor po deželnem zakonu v smislu § 1, alinea 2, lit. e ustanovljenih posebnih stanovskih zadrug. Ako se ustanovi v deželi več deželnih zadrug, tedaj mora deželno zakonodajstvo določiti, kateri deželni zadrugi pripadajo posamezna okrajna glavarstva in vsekakor ustanovljene posebne stanovske zadruge.

§ 6. Člani kmetijskih stanovskih zadrug imajo pravico prenesti svoje združne pravice in dolžnosti, izvzemši lastniku vedno pripadajoče obveznosti do plačevanj, ki se opravljajo zadrugi po tej postavi, najemnikom ali v smislu § 1103 o. d. z. užitnim vpravilcem.

Deželno zakonodajstvo more določevati, kako se vrši pravdoma ta prehod združnih pravic in dolžnostij na v alineji 1 zaznamovane osebe. Deželno zakonodajstvo more tudi določiti, da se smatrajo kot člani zadruge tudi osebe, ki stoje v kontadinskem ali kolonskem razmerju.

§ 7. Združne pravice in dolžnosti se izvršujejo za oskrbovance lastnike, užitne lastnike in uživalce po postavnem zastopniku, za juridične osebe po pooblaščenju, ki se v to postavi, za več solastnikov, užitnih lastnikov in užival-

cev po zastopniku, ki se voli iz njih srede.

§ 8. Namestovanje, ki se vrši v smislu §§ 6. in 7., kakor tudi o vsaka prememba tega razmerja se mora naznaniti zadrugi.

Zadružni organi.

§ 9. Opravila kmetijskih stanovskih zadrug se izvršujejo po zadružnih organih. Natančneje določbe o sestavi, volitvi in funkcijah zadružnih organov, dalje o aktivni in pasivni volilni pravici zadružnikov in njih glasovalni pravici v zadružnih zborih se pridržujejo deželnemu zakonodajstvu. Deželno zakonodajstvo more ukazati a) da se postavijo v posameznih občinah (farah) dežele, v kolikor tam ustanovitev občinskih zadrug (§ 1, alineja 2, lit. a) ni določena, zaupni možje kot krajevni organi okrajnih zadrug; b) da se dovoli v deželi obstoječim kmetijskim zvezam ali društvom, in potem takim korporacijam, ki se pečajo s pospeševanjem kmetijskih ali gozdarskih industrij, pravico zastopstva v zadrugah oziroma njih odborih; c) da se prizna posestnikom izven občinske zveze stoječih graščinskih ozemelj volilna pravica za odbore občinskih zadrug; d) da se more privzeti kot člane odborov zadrug tudi osebe, ki so si pridobile kot kmetijski uradniki ali oskrbniki graščin, kot člani načelstva ali uradniki kmetijskih ali gozdarskih društev, zadrug in podobnih korporacij, kot ravnatelji, učitelji itd. kmetijskih in gozdarskih učnih zavodov, kot živinozdravniki ali na drug način posebne zasluge za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva. Vendar morajo najmanj tri četrtine članov odbora zadrug, kakor tudi načelnik in njegov namestnik biti člani zadruge z volilno pravico.

Cesarska in občinska oblastva okoliša zadruge, vse kmetijske zadruge, hranilnice in posojilnice, prometna podjetja, zavarovalnice kakor tudi posamezni kmetovalci

okoliša imajo dolžnost, podati deželni zadrugi na njeno zahtevo pojasnila, ki so potrebna v izvrševanju njenih dolžnostij, predložiti potrebne izkaze in sploh podpirati deželno zadrugo v njenem delovanju. (Dalje pride.)

O kmetijskih konsumnih društvih na Ogerskem.

Ta članek je vsebina govora, ki ga je imel grof Mailath na zvezinem shodu ogrskih konsumnih društev lansko leto. Prirojen je sicer za ogerske razmere, vendar bo pa zanimal tudi slovenskega čitatelja.

Razvoju konsumnih društev sta na potu dve veliki zapreki. Prvi je nesrečno, nepodučeno ljudstvo samo, ki ostaja in nastopa proti svoji prelastni koristi, drugi kamen spodtike so pa oni, ki se vsled konsumnih društev čutijo prizadeti v svoji najobčutnejši žilici, v sebičnosti. Kramarji, mali trgovci in oštirji zastopajo v vsaki občini precejšnje število in kar je večje zlo, imajo običajno velik vpliv. Ta vrsta životinj je najbolj zagrizena proti konsumnim društvom in se ne straši prav nobene sredstva, da bi prišla le zadrugi do živega. Pri tem jim nekateri umazani listi prav krepko pomagajo in ne zamude nobene prilike, če morejo konsumom kako gorko pripeljati, o tem, kar imajo konsumi dobrega na sebi, melče kot grob. Tudi ogerska davčna postava ni naklonjena konsumnim društvom. Toda vse te prikazni, ki slednjič zadružnega gibanja le ne uduše, so v najrežnejšem nasprotju z blagrom cele človeške družbe.

Vsi ugovori, ki se dado z nekako dozdevno upravičenostjo postaviti nasproti razvoju zadružne misli, bi se dali izraziti in povzeti v enem samem vprašanju:

Kaj naj se zgodi z mnogimi kramarji, agenti, gostilničarji, ki bi utegnili pri močnem razvoju konsumnih društev priti ob svoj kruh?

Na to vprašanje je le en odgovor:

Ali so mar ljudje vsled železnic in vsled izrabljanja električne moči prišli ob svoj kruh? Že v interesu onih stanov, ki pridejo tukaj v poštev, je močno želeto, da se spravijo posamezni poklici v nekako ravnotežje. Ali mar moremo iz narodno gospodarskega stališča imenovati zdravo, ako živi po občinah, ki štejejo komaj par sto duš, kar štiri do pet gostilničarjev in morda ravno toliko štacunarjev? In to je po gorenjem Ogerskem vseobčna prikazen. Že opetovano sem izrazil svoje trdno prepričanje, da je, ako hočemo človeško družbo ohraniti zdravo, krepek in zdrav srednji stan, ki ni znotraj nagnit, neobhodno potreben. Ako se zadružništvo razširi, potem bo našla velika množina bitij, ki živijo danes morda sijajno, pa zelo dvomljivo gospodarsko življenje, veliko njih, pravim, bo našlo sicer skromnejšega, toda veliko bolj gotovega kruha dovolj. Pridobiti ustvarjajočemu delu v najširših krogih veljavo in čast, ki mu gre, to bodi glavna zasluga, pa tudi glavni vspeh konsumnih društev.

Dvojno prepričanje mora pred vsem priti do veljave:

1. da delo ni nikdar sramotno, da človeka nasprotno vedno požlahtnuje, naj se že trudi za se, za svojo družino ali pa za druge. Nikdar torej ni sramota imeti opraviti s konsumnimi društvi, biti takorekoč kramar,

2. da je vsak človek, bogat kakor reven, dolžan po svoji sposobnosti sodelovati pri onem velikem delu, ki se opravlja v prid splošne blaginje. Ogrska bi bila v narodno gospodarskem oziru že lep košček pota lahko naprej, ako bi bili vsi veliki posestniki, posebno oni, ki so daleč od mest, napravili za svoje posle in delavce konsumna društva. Kolik blagoslov, da tako društvo pomenja za ljudstvo, o tem se lahko vsakdo prepriča, ako se le potruji, tako

napravo malo natančneje ogledati in preštudirati.

Nasprotstvu proti konsumnim društvom bomo le tedaj kos, ako se nam pesreči sovražnike te naprave prepričati, da mi nočemo uničiti malih trgovcev, ampak da se hočemo samo poslužiti svoje popolne pravice. Postava dovoljuje zadruga, nobenemu ne moremo prepovedovati, da bi ne smel pospeševati svojega blagostanja v zvezi z drugimi, seveda le, ako pri tem ne krši pravic kake tretje osebe.

Nasprotnike naših naprav moramo toraj prepričati, da mi želimo samo zdrave konkurence in da se hočemo na celi črti in vedno držati v mejah dostojnosti, mnogo bolj od njih samih. Ako pri tem slučajno stopimo preobčutno na kako kurje očesce osebnostij, ki so doslej kolikor mogoče dobičkarile in ribarile po kalni vodi, kaj moremo za to, spolnili smo samo svojo dolžnost. Toda nikakor se ne varajmo, nikakor ne sanjarimo! Lepa beseda lepo mesto najde, so rekli naši stari. Toda ta pregovor ne velja vselej, pri naših nasprotnikih že ne. Nasprotnike konsumnih društev bomo prepričali in z zadrugami bomo dosegli kaj vspeha le tedaj, kadar bomo močni.

Zato moramo na vso moč povdarjati, da naj se konsumna društva ustanovljajo samo tam, kjer imajo ljudje za to smisel in veselje, kjer so tla zadostno pripravljena, kjer bi bilo društvo le zadostno vseobčne potrebe in kjer je zadostno upanje, da se stvar, če tudi polagoma, vendar le gotovo posreči. Kajti nobena stvar zadružni misli in dobri stvari bolj ne škoduje nego ponesrečen tvor. Propala zadruga napolni omahujoče, zajčje duše s še večjo žabjo strahopezljivostjo, iz zakotja pazeči vragovi pa se še bolj škodljivo posmehujejo. Zato povdarjam brez konca in kraja: ne ve-

liko, ampak mnogo dobrih zadrug, to je glavna stvar.

Tega smotra pa ne dosežemo, ako ustanovljamo zadruga tje v en dan brez načrta. Kdor zadruga ustanovlja kar tje v en dan, bi ga lahko primerjali z onimi stariši, ki dajo mnogim otrokom življenje, potem se pa zanje ne brigajo dosti, tako da se reveži spridijo in pogubijo.

Ker sem imel opraviti ne samo z ustanavljanjem, ampak tudi z nadzorstvom konsumnih društev, zato Vam moram navesti nekaj praktičnih navodil in podatkov iz srede življenja in mislim, da s tem koristim onim, ki naj bodo s tem obvarovani, da jim ne bode treba lastnih izkušenj drago plačevati.

Pri ustanavljanji konsumnih društev je treba paziti na te-le okolščine:

1. Ustanovljamo taka društva samo tam, kjer je vsaj ena razumna oseba, ki se za stvar zanima in je pripravljena iti za njo v ogenj in jo pospeševati z dušo in telesom, ako pa take osebe ni, potem ne ustanovljaj konsumnega društva — ne bo šlo.

2. Ustanovimo konsumno društvo še le tedaj, ko je že zadostno število opravičnih deležev, podpisanih in tudi v resnici vplačanih, da moremo ž njimi pokriti stroške prve naprave in prvega blaga. Ker se kupčija precej spočetka ne razvije, kar je čisto naravno in ker je tudi ljudstvo nezaupno, primerja sem in tje in poskusi preje v petih družih prodajalnah, predno se odloči za konsumno društvo, zato je treba precej glavniče imeti pri rokah. Brez potrebnega kapitala je pa životarjenje konsumnega društva tako, da se Bogu usmili.

3. Društva se morajo na vsak način pridružiti kaki zvezi, kajti eno društvo samo zase in naj bi bilo še tako dobro urejeno, bo le težko kljubovalo vsem zaprekam, nasprotstvom in neprilikam, ki mu grenijo posebno roj-

stvo, pa tudi poznejše življenje. Zveza ne bo dajala samo blaga, ampak priskočila na pomoč z moralno podporo, posebno v ozir nadzorovanja. Čim natančneje nadzorstvo, čim strožja je kontrola, toliko bolje je za društvo, pri mlačni kontroli hiti društvo v brzem teku v naročje svoji smrti. Zato moram vsakemu samostojnemu konsumnemu društvu nujno svetovati, da se pridruži zvezi, kajti tam imajo sposobne moči, katerih na deželi ni najti.

4. Da more k društvu pristopati tudi ubožnejše ljudstvo, zato je odločno svetovati, da naj deleži ne bodo veliki. Jaz nisem istega mnenja z onimi, ki so za velike deleže, saj kdor hoče za društvo vplačati večji znesek to lahko stori, naj pa podpiše toliko več deležev. Ako so deleži veliki, je manjšim posestnikom in kočarjem pristop k društvu skoro nemogoč. Vsaj je vendar vse eno, ali podpišem en delež, po 40 kron ali pa štiri deleže po 10 kron. Kdor torej želi vplačati en večji delež, ta naj vplača več manjših.

5. Treba je skrbeti za dober, ne predrag prostor za prodajalno in za vestnega, vnetega, točnega poslovodja, ki mora, če treba vložiti tudi dovoljno kavcijo. Skušnja uči, da postane lahko iz sicer ne izučenega, pa vestnega in vnetega človeka veliko boljši zadružni poslovodja, ko se je enkrat privadil svojemu poslu, nego iz takoimenovanega trgovca.

Ta trgovec bo kot strokovnjak hotel vse bolj vedeti nego kak član nadzorstva, ki je pričel ravno nadzorovat in bo pod plaščem svojega strokovnjaštva lahko vodil za nos celi svet. Danes, ko so zadruga na Ogorskem še v povojih, se vsiljuje mnogo sumljivih oseb društvom; toliko bolj moramo ceniti onega, ki se pokaže kot dobrega zadrugarja; to nas pa še ne odreši dolžnosti, da postopamo z največjo previdnostjo pri izvolitvi takega moža. (Dalje prih.)

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

Hranilnica in posojilnica v Kamnjah za mesec marc in april: Prejemki 3100 K 50 h, izdatki 1782 K 44 h, denarni promet 4882 K 94 h, prejete hranilne vloge 1833 K 51 h, izplačane hranilne vloge 633 K 85 h, dana posojila 444 K, vrnena posojila 900 K — h.

V mesecu marcu:

Hranilnica in posojilnica v Šmarji pri Ljubljani: Prejemki 6191 K 16 h, izdatki 3058 K 99 h, denarni promet 9250 K 15 h, prejete hranilne vloge 2320 K — h, izplačane hranilne vloge 3053 K — h, dana posojila — K, vrnena posojila 805 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 5304 K 37 h, izdatki 5209 K 27 h, denarni promet 10513 K 64 h, prejete hranilne vloge 3697 K 84 h, izplačane hranilne vloge 3685 K 07 h, dana posojila 1510 K, vrnena posojila 1320 K.

Hranilnica in posojilnica v Borovnici: Prejemki 7749 K 77 h, izdatki 6263 K 31 h, denarni promet 14013 K 08 h, prejete hranilne vloge 6722 K 43 h, izplačane hranilne vloge 930 K — h, dana posojila 5095 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojil. v Senožečah: Prejemki 1217 K 64 h, izdatki 510 K 95 h, denarni promet 1728 K 59 h, prejete hranilne vloge — K — h, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 460 K — h, vrnena posojila 780 K — h.

V mesecu aprilu:

Hranilnica in pos. v Šmarji pri Ljubljani: Prejemki 3872 K 90 h, izdatki 3287 K 70 h, denarni promet 7160 K 60 h, prejete hranilne vloge 580 K — h, izplačane hranilne vloge 1351 K 06 h, dana posojila 500 K, vrnena posojila 135 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 49089 K 69 h, izdatki 48865 K 02 h, denarni promet 97954 K 71 h, prejete hranilne vloge 27345 K — h, izplačane hranilne vloge 3134 K 72 h, dana posojila 5007 K — h, vrnena posojila 1383 K 13 h.

Hranilnica in posojil. v Št. Jurji pri Kranju: Prejemki 8364 K 68 h, izdatki 4507 K 81 h, denarni promet 12872 K 49 h, prejete hranilne vloge 5827 K 60 h, izplačane hranilne vloge 2491 K 59 h, dana posojila 1980 K, vrnena posojila 310 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Borovnici: Prejemki 15362 K 35 h, izdatki 10479 K 71 h, denarni promet 25842 K 06 h, prejete hranilne vloge 13399 K — h, izplačane hranilne vloge 400 K — h, dana posojila 10040 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah: Prejemki 2879 K 46 h, izdatki 1621 K 73 h, denarni promet 4501 K 19 h, prejete hranilne vloge 1930 K — h, izplačane hranilne vloge 1583 K 18 h, dana posojila — K, vrnena posojila 832 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi: Prejemki 23562 K 28 h, izdatki 21178 K 78 h, denarni promet 44741 K 06 h, prejete hranilne vloge 11469 K — h, izplačane hranilne vloge 4825 K 40 h, dana posojila 7900 K, vrnena posojila 1270 K — h.

Hranilnica in posojil. v Frankolovem: Prejemki 7098 K 66 h, izdatki 6718 K 23 h, denarni promet 13816 K 89 h, prejete hranilne vloge 4134 K — h, izplačane hranilne vloge 850 K — h, dana posojila 880 K — h, vrnena posojila 1390 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Škočljanu pri Dobravi: Prejemki 6392 K 61 h, izdatki 5858 K 23 h, denarni promet 12250 K 84 h, prejete hranilne vloge 4048 K — h, izplačane hranilne vloge 1742 K 71 h, dana posojila 4080 K — h, vrnena posojila 250 K.

Hranilnica in posojil. v Žužemberku: Prejemki 11562 K 19 h, izdatki 11028 K 17 h, denarni promet 22590 K 36 h, prejete hranilne vloge 7141 K — h, izplačane hranilne vloge 400 K — h, dana posojila 5100 K, vrnena posojila 700 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 12689 K 89 h, izdatki 9898 K — h,

denarni promet 22587 K 89 h, prejete hranilne vloge 8180 K — h, izplačane hranilne vloge 6170 K 52 h, dana posojila 3672 K 88 h, vrnena posojila 230 K 04 h.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 7913 K 60 h, izdatki 6620 K 61 h, denarni promet 14534 K 21 h, prejete hranilne vloge 4964 K — h, izplačane hranilne vloge 1861 K 55 h, dana posojila 200 K, vrnena posojila 1200 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Dobropoljah: Prejemki 33822 K 70 h, izdatki 26818 K 03 h, denarni promet 60640 K 73 h, prejete hranilne vloge 11842 K — h, izplač. hran. vloge 5405 K 46 h, dana posojila 16462 K 33 h, vrnena posojila 5516 K — h.

Hranilnica in posojil. v Naklem pri Kranju: Prejemki 3241 K 14 h, izdatki 2200 K — h, denarni promet 5441 K 14 h, prejete hranilne vloge 1641 K — h, izplačane hranilne vloge 400 K — h, dana posojila 400 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Šturiji: Prejemki 7073 K 40 h, izdatki 5627 K, 94 h, denarni promet 12998 K 34 h, prejete hranilne vloge 3587 K, 77 h, izplačane hranilne vloge 1321 K 22 h, dana posojila 2600 K, vrnena posojila 446 K.

Hranilnica in posojilnica v Stariloki: Prejemki 16903 K 36 h, izdatki 13097 K 08 h, denarni promet 30000 K 94 h, prejete hranilne vloge 7677 K 69 h, izplačane hranilne vloge 11285 K 31 h, dana posojila 1700 K, vrnena posojila 37275 K — h.

Hranilnica in posojilnica na Vrhuiki: Prejemki 18833 K 25 h, izdatki 16151 K 58 h, denarni promet 34984 K 83 h, prejete hranilne vloge 10650 K 90 h, izplačane hranilne vloge 4883 K 59 h, dana posojila 3650 K, vrnena posojila 3800 K.

Hranilnica in posojil. v Trebelnem: Prejemki 5638 K 30 h, izdatki 2483 K 86 h, denarni promet 8122 K 16 h, prejete hranilne vloge 4791 K — h, izplačane hranilne vloge 26 K — h, dana posojila 450 K — h, vrnena posojila 590 K.

Hranilnica in posojilnica v Tržiču: Prejemki 6200 K 12 h, izdatki 4303 K 87 h, denarni promet 10503 K 99 h, prejete hranilne vloge 2164 K — h, izplačane hranilne vloge 546 K 86 h, dana posojila 3650 K, vrnena posojila 960 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Metliki: Prejemki 27518 K 08 h, izdatki 24668 K 65 h, denarni promet 52186 K 73 h, prejete hranilne vloge 15219 K 29 h, izplačane hranilne vloge 9227 K 86 h, dana posojila 14240 K — h, vrnena posojila 3635 K 68 h.

Hranil. in posojil. v Polhovemgradu: Prejemki 8617 K 88 h, izdatki 8218 K 72 h, denarni promet 16836 K 60 h, prejete hranilne vloge 1206 K — h, izplačane hranilne vloge 3488 K 36 h, dana posojila 2600 K, vrnena posojila 386 K.

Hranilnica in pos. na Igu pri Ljubljani: Prejemki 6476 K 21 h, izdatki 3952 K 51 h, denarni promet 10428 K 72 h, prejete hranilne vloge 2564 K — h, izplačane hranilne vloge 3229 K 70 h, dana posojila 720 K, vrnena posojila 200 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Semiču: Prejemki 9972 K 66 h, izdatki 10767 K 28 h, denarni promet 20746 K 94 h, prejete hranilne vloge 7682 K 22 h, izplačane hranilne vloge 5386 K 78 h, dana posojila 3000 K, vrnena posojila 2118 K 12 h.

Hranilnica in posojilnica v Črničah: Prejemki 3414 K 59 h, izdatki 3322 K 76 h, denarni promet 6737 K 35 h, prejete hranilne vloge 2542 K — h, izplačane hranilne vloge 595 K 75 h, dana posoj. 496 K — h, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Planini: Prejemki 10830 K 65 h, izdatki 10825 K 50 h, denarni promet 21656 K 15 h, prejete hranilne vloge 6975 K — h, izplačane hranilne vloge 200 K — h, dana posojila 4260 K — h, vrnena posojila 65 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 4058 K 66 h, izdatki 2648 K 09 h, de-

narni promet 6706 K 75 h, prejete hranilne vloge 1036 K — h, izplačane hranilne vloge 1323 K 21 h. dana posojila 1320 K, vrnena posojila 660 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 13113 K 62 h, izdatki 12387 K 77 h, denarni promet 25501 K 39 h, prejete hranilne vloge 5847 K — h, izplačane hranilne vloge 7192 K 58 h, dana posojila 1990 K — h, vrnena posojila 1980 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 2100 K 39 h, izdatki 1572 K 56 h, denarni promet 3672 K 95 h, prejete hranilne vloge 250 K — h, izplačane hranilne vloge 204 K 49 h, dana posojila 680 K, vrnena posojila 960 K.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah: Prejemki 2391 K 06 h, izdatki 1936 K 42 h, denarni promet 4327 K 48 h, prejete hranilne vloge 1006 K — h, izplačane hranilne vloge 406 K — h, dana posojila 1450 K — h, vrnena posojila 263 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Leskovicah: Prejemki 1709 K 57 h, izdatki 1280 K 64 h, denarni promet 2990 K 21 h, prejete hranilne vloge 1160 K — h, izplačane hranilne vloge 733 K 10 h, dana posojila 406 K — h, vrnena posojila 400 K — h.

Zvezina naznanila.

P. T. člani in naročniki, kateri članarine ozir. naročnine za leto 1902. še niso poravnali se opozarjajo, da ako tega nemudoma ne store se bodo iz zadružnega imenika črtali.

VABILO

na

V. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Horjulu,

registr. zadruga z omejeno zavezo, ki se bode vršil v nedeljo dne 8. junija 1902. l. ob 3. uri popoldne po službi božji v lastni hiši v Horjulu hiš. št. 94.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva o društvenem poslovanju.
2. Predložitev in potrjenje računa za l. 1901.
3. Volitev načelstva 5 izžrebanih članov.
4. Volitev nadzorstva 5 članov.
5. Razni nasveti in predlogi.

K obilni udeležbi vabi

Načelstvo.

V Horjulu 20. maja 1902.

Razpis.

„Gospodarska Zveza“ išče za dve novoustanovljeni mlekarni dva dobro izvežbana mlekarja ozir. sirarja z mesečno plačo od 50 do 80 kron.

Zahteva se izurjenost osobito v izdelovanju surovega masla, kakor tudi sira.

Prosilci vpošljejo naj svoje prošnje na „Gospodarsko Zvezo“ v Ljubljani.

Razglas.

Mlekarska zadruga v Ra-dečah, registrovana zadruga z ome-jenim poroštvom, daje s tem na znanje, da je pri rednem občnem zboru dne 9. pr. m. sklenila razdružbo zadruga in se vsled tega opozarjajo ozir. pozivljajo upniki, da se pri podpisani za-drugi pravočasno zglasijo.

Mlekarska zadruga v Ra-dečah pri Zidanem Mostu, reg. zadruga z omej. poroštvom.

A. Zamrl l. r., **J. Ravnikar** l. r.,
načelnik. tajnik.

1 glavni dobitok à 50.000 K	priporoča: J. C. Mayer banka v Ljubljani.
1 " " " " " " " " " " " "	
1 " " " " " " " " " " " "	
1 " " " " " " " " " " " "	
2 " " " " " " " " " " " "	
5 dobitkov, " " " " " " " " " " " "	
10 " " " " " " " " " " " "	
20 " " " " " " " " " " " "	
60 " " " " " " " " " " " "	
100 " " " " " " " " " " " "	
300 " " " " " " " " " " " "	
3500 " " " " " " " " " " " "	

Žrebanje nepreklicno
19. junija 1902.
 Vse dobitke izplačajo prodajalci po 10% odbitku v gotovini.
Srečke gledaliskih igralcev
à 1 Krono

Kot **dobrota** za vsako družino se izkazuje uporaba =

Kathreiner-Kneippove **sladne kave.**

Nobena skrbna gospodinja naj se ne pomišlja dalje uvesti to zdravo pijačo.

Najbolj priporočna primes in najboljše nadomestilo za zrnatokavo.

Kathreiner-Kneippova sladna kava se dobiva pristna samo v izvri-nih zavojčkih z varstveno znamko »župnik Kneipp« in imenom =

Kathreiner.

Stroji za žetev „Star“

so najboljši na svetu.

Zahtevajte novi glavni katalog od tovarne za stroje

Jos. Friedlaender-ja
 Dunaj XX, Dresdnerstrasse 42—46.

!! Najbolji vozovi za gnojnico!!

iz jeklene pločevine dvojno pocinjene v obsegu od 4—25 hl.

Nedosegljive verižne sesalke. Patentovane brizgalnice z medenim škornjem. 141 12—4

Najbolj priznana strgala za krompir in repo.

Izdeluje špeci-jelno

JOS. KLEMENT,
 tovarna za sesalike in gospodarske stroje. Hrobce-Roudnice, Češko.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Ing. Math. Quinz, Dunaj

III/2 Obere Weissgärberstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garanto-

vano najboljše posnemanje.

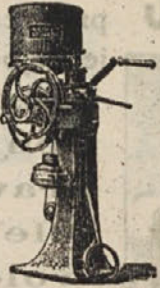
140 12—8

Zaloga

vseh poljedelskih strojev

stroji za košnjo po amerikan-

skem sistemu Jones

Novo!

Podkev za goveje parklje

patent Zehetbauer-jev.

Neobhodno potrebno za kmeto-
valce, oskrbnike, pivovarne,
žgalnice itd.

Novo!

Poljedelska razstava v Ried-u 1901 najvišje odlikovanje s zlato svetinjo.

Glavna prodajalca

ECHINGER & FERNAU, Dunaj XV., Neubaugürtel 7 in 9.

Razglede na zahtevanje. (125) 10—10

Bratje Slovani!

Kose, srpe,
brusne kamne „Carbo-
rundum“, vitelje,
vsakovrstne oprave za
poljedelstvo in podrob-
nosti za dom ni treba

pri naših nasprotnikih kupovati.

Vse to ima naprodaj najboljšo
kakovosti in po nizkih cenah iz kme-
tovalcev sestojeca češka in krščan-
ska tvrdka: (149) 4—2

Družstvo „Hospodar“

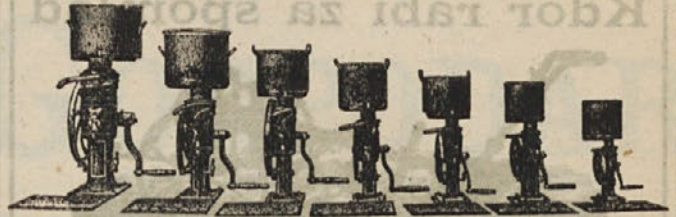
zasýlatelský závod

v Hustopečích u Hranic (Mähren).

Zahtevajte obširne cenike, katere vsakomur
brezplačno in poštine prosto določimo.

Do 1 kilo surovega masla dobimo od krave na teden
več, ako rabimo posnemalnik (najboljši na svetu)

„Teutonia“

Cene: 500 500 200 150 100 75 50 litrov na uro
775 460 350 275 240 210 150 kron

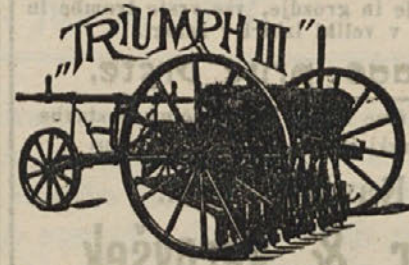
ocarinjen z Dunaja ali pa od avstrijske meje. Posnemalnik „Teutonia“ se dobiva na-
ravnost iz tovarne ali pa iz skladišča na Dunaju.

Zastopništva na gotov račun ali pa proti proviziji ustanavljajo se do 1. aprila
t. l. po posebno prikladnih izvanrednih pogojih.

Vsa vprašanja treba je poslati na

(146) x-5

»Märkische Maschinenbau-Anstalt »Teutonia« G. m. b. H.
Frankfurt a. Oder.

„Triumph III“

je na Avstrijskem
najboljši stroj
za sejati.

Posebna tovarna

Josip Friedlaender

145 15-5 Dunaj, XX., Dresdnerstr. 42.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24—10

Jajca za valjenje

148 6—4 od plemenitih kur, kakor:

Plymouth Roks	eno po	40 vin.
Hudan velike z čopom		40 .
Dorking srebrnovratne		40 .
bele		50 .
Leghorn bele		50 .
Paduvanke bele		50 .
Taljane progaste		50 .
Vyandot zlatoprogaste		50 .
Lak srebrni		60 .
Hamburški zlatoprizni domači fazan		60 .
belgijske velike kunce prodaja		

Ivan Kranjc

v Št. Ilju p. Velenje, Štajarsko.

Manj ko 10 jajc se ne odpošlje.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

